

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Розглянуто сучасні підходи до трактування інвестиційного менеджменту. Проаналізовано основні завдання процесу інвестування. Досліджено особливості та мету управління інвестиційною діяльністю на підприємстві. Визначено, що на процес управління інвестиційною діяльністю впливають чинники внутрішнього і зовнішнього середовища. В статті розглянуто оцінка ефективності інвестиційних проектів.

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційна діяльність підприємства, інвестиційний менеджмент, управління інвестиціями, інвестиційний процес, інвестиційні ресурси.*

Постановка проблеми. Проблеми інвестування постійно знаходяться в полі зору наукових досліджень. Це обумовлено тим, що інвестиційні ресурси дають можливість впроваджувати передові технології, новітню техніку, інноваційні форми організації праці та управління виробництвом. Інвестиційна діяльність є одним з найбільш важливих аспектів функціонування будь-якої комерційної структури. Інвестиції торкаються глибинних основ господарської діяльності, визначаючи процес економічного зростання в цілому. Причинами, що зумовлюють необхідність інвестицій, є відновлення наявної матеріально-технічної бази, нарощування обсягів виробництва, освоєння нових видів діяльності.

При здійсненні інвестиційної діяльності підприємство постійно зіштовхується з завданням вибору інвестиційного рішення. Ухвалення вірного інвестиційного рішення неможливе без врахування таких факторів: вид інвестиції, вартість інвестиційного проекту, множинність доступних проектів, обмеженість фінансових ресурсів, ризик, пов'язаний з прийняттям інвестиційного рішення.

Нестабільність вітчизняного бізнес-середовища характеризується підвищеним рівнем ризику при інвестуванні, недостатністю інформації щодо ситуації на ринку, її непрогнозованістю та суттєвим впливом на ринкову ситуацію політичної кон'юнктури. Все це обумовлює актуальність пошуку наукових шляхів вирішення проблеми підвищення ефективності технологій управління реальними активами підприємства за сучасних умов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням економічної сутності інвестицій, джерел формування інвестиційних ресурсів, механізму їх залучення займалися як зарубіжні вчені-економісти: Д. Тобін, Дж. А. Бейлі, П. Друкер, В. Шарп Александр Г., Гітман Л., так і вітчизняні: Бланк І.О., Губський Б.В., Кисіль М.І., Крупка Я.Д., Майорова Т.В., Пересада А.А., Поручник А.М., Татаренко Н.О. та багато інших.

Проте, незважаючи на особливу увагу вчених до цієї економічної категорії, на сьогодні поняття «інвестиції», «інвестиційні ресурси» мають неоднозначне трактування, оскільки у зарубіжній і вітчизняній економічній і юридичній літературі немає єдиного підходу щодо їх визначення. Тому завдання статті полягає в опрацюванні теоретичних основ інвестиційного менеджменту на підприємстві в сучасних умовах функціонування.

Метою статті є дослідження теоретичних засад управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Виклад основного матеріалу. Проблеми інвестування постійно знаходяться в полі зору наукових досліджень. Це обумовлено тим, що інвестиційні ресурси дають можливість

впроваджувати передові технології, новітню техніку, інноваційні форми організації праці та управління виробництвом. Комплекс питань, пов'язаних із здійсненням інвестиційної діяльності підприємства, потребує знань теорії і практики прийняття управлінських рішень щодо інвестування. Цей комплекс питань є предметом відносно нової галузі знань, що отримала назву інвестиційний менеджмент, який є складовою частиною менеджменту підприємства.

Управління інвестиціями (інвестиційний менеджмент) – процес управління усіма аспектами інвестиційної діяльності. Взагалі управління інвестиціями розглядається на рівні держави, на рівні підприємства та окремих інвестиційних проектів. Воно включає: управління інвестиційною діяльністю в державних масштабах, що передбачає регулювання, контроль, стимулювання та підтримку інвестиційної діяльності законодавчо регламентованими методами; управління окремими інвестиційними проектами, що включають діяльність з планування, організації, координації, мотивації та контролю на протязі життєвого циклу проекту шляхом використання системи сучасних методів та техніки управління [1, с. 98].

Інвестиційний менеджмент – система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з інвестиційною діяльністю підприємства. Він тісно пов'язаний з іншими фундаментальними системами управління підприємства. Наприклад, із фінансовим менеджментом через формування інвестиційних ресурсів; із виробничим менеджментом цей зв'язок опосередковується через спільне управління формуванням основних та оборотних коштів; із менеджментом персоналу через здійснення інтелектуальних інвестицій у робітників підприємства [2, с. 32].

Особливістю управління інвестиційною діяльністю є тісний зв'язок із загальною системою управління на підприємстві, оскільки управлінські рішення стосовно інвестицій безпосередньо або опосередковано пов'язані з іншими видами діяльності: операційною (виробничою), збутовою, фінансовою тощо.

Інвестиційний менеджмент охоплює управління всіма аспектами інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва.

Важливим аспектом інвестування як науки є визначення поняття інвестиції. У різних розділах економічної науки та різних галузях практичної діяльності його тлумачення має свої особливості. Термін «інвестиції» першочергово ототожнюється з латинським «investire», що означає «облачати», «вкладати», або з англійським «investments», що означає «капітальні вкладення». Визначень поняття «інвестиції» величезна кількість, адже кожен економіст трактує їх по-своєму [3, с. 124].

Інвестиційна діяльність підприємства – цілеспрямований процес пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних об'єктів, інструментів інвестування, формування збалансованої за обраними параметрами інвестиційної програми (інвестиційний портфель) і забезпечення її реалізації [4, с. 21].

Інвестиційна діяльність може відбуватися у формі: приватного інвестування, державного інвестування, іноземного інвестування [5, с. 25].

Основна мета інвестиційного менеджменту — забезпечити найефективнішу реалізацію інвестиційної стратегії суб'єктів підприємницької діяльності.

Отже, основною метою інвестиційного менеджменту є максимізація добробуту акціонерів (власників) за умови забезпечення оптимальних темпів економічного зростання підприємства на окремих етапах його життєвого циклу, що забезпечується шляхом максимізації його ринкової вартості.

У процесі реалізації основної мети інвестиційний менеджмент спрямований на вирішення наступних завдань: забезпечення високих темпів розвитку підприємства завдяки ефективній інвестиційній діяльності; забезпечення максимізації інвестиційного доходу у передбаченому рівні інвестиційного ризику; забезпечення мінімізації інвестиційного ризику у передбаченому рівні інвестиційного доходу; забезпечення фінансової рівноваги

підприємства в процесі здійснення інвестиційної діяльності; пошук шляхів прискорення реалізації діючих інвестиційних програм підприємства.

За допомогою застосування економічних методів управління створюються альтернативи, застосування або ігнорування яких зумовлює визначення різних економічних наслідків, пов'язаних із застосуванням в умовах товарно-грошових відносин таких економічних важелів, як економічні інтереси, матеріальне стимулювання, використання системи цін, фінансування виробництва, надання податкових, митних, торгових та інших пільг інвесторам та ін.

Оцінка ефективності інвестиційних проектів є одним з найбільш важливих етапів у процесі керування реальними інвестиціями; від того, наскільки якісно виконана така оцінка, залежить правильність ухвалення остаточного рішення про прийнятність конкретного інвестиційного проекту для підприємницької фірми.

Цінність результатів оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів залежить, по-перше, від повноти і вірогідності вихідних даних і, по-друге, від коректності методів, використовуваних при їхній обробці й аналізі.

Сьогодні ми можемо говорити про наявність проблем в управлінні інвестиційною діяльністю, тобто про невисокий рівень менеджменту, основними причинами якого є: невідповідність багатьох підприємців до реалізації інвестиційних планів, відсутність повного доступу до ринкової інформації, слабка адаптованість організаційної структури до змін на ринку, недостатній професіоналізм та досвід керівного складу, низький кваліфікаційний рівень робітників, зайнятих у сфері підготовки техніко-економічних обґрунтувань і рішень.

На процес управління інвестиційною діяльністю впливають чинники, підконтрольні підприємству (внутрішнє середовище), і чинники, що знаходяться поза сферою його впливу (зовнішнє середовище). Зовнішнє середовище подано макро- і мезорівнем (економічні, політичні, демографічні, соціальні, науково-технічні, соціальні, рівень конкуренції, кон'юнктура ринку, галузеві чинники).

До чинників внутрішнього середовища належать виробничі, кадрові, фінансові, інноваційні, інформаційні, маркетингові тощо. Усі вищеперераховані чинники безпосередньо визначають процес здійснення управління інвестиційною діяльністю окремого суб'єкта господарювання у сучасних умовах.

Особливістю управління інвестиційною діяльністю є тісний зв'язок із загальною системою управління на підприємстві, оскільки управлінські рішення стосовно інвестицій безпосередньо або опосередковано пов'язані з іншими видами діяльності (операційною (виробничою), збутовою, фінансовою тощо).

Оскільки управління інвестиційною діяльністю є елементом загальної системи управління підприємством, то необхідною є її координація з іншими підсистемами загальної системи управління. Відповідно під час формування підсистеми управління інвестиційною діяльністю необхідно дотримуватись визначених принципів.

До принципів можна віднести: ефективність; економічність; комплексний та системний підхід до формування управлінських рішень; наявність зворотного зв'язку; динамізм управління; поліваріантність підходів до розроблення окремих управлінських рішень; орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства та узгодженість із ними.

Звичайно, інвестиційний процес розпочинається з мотивації інвестиційної діяльності. Основним мотивом такої діяльності є надлишок певних коштів у суб'єкта господарювання або приватної особи, яких не влаштовують відсотки за банківськими депозитами. Інвестор, що є власником цих нагромаджень (збережень), прагне придбати на інвестиційному ринку фінансові активи або інвестиційні товари (реальні активи), тобто здійснити інвестиції [6].

Вітчизняні підприємства, як правило, використовують функціональний підхід, за якого підприємство розглядається як механізм, що виконує певний перелік функцій, які розподілені між окремими підрозділами та співробітниками. Структурні підрозділи ієрархічно пов'язані між собою і формують функціональні напрямки, кількість яких

залежить від кількості та складності завдань організації. Структура підприємства є вертикальною, пірамідальною і функціонує як єдине ціле. Перевагами цього підходу є простота організаційної структури, спеціалізація посадових осіб за певним напрямом і їхня висока компетентність, відсутність дублювання управлінських функцій. Однак цей підхід не здатен забезпечити швидкості реагування чи адаптації до змін зовнішнього середовища, відповідно складною є реалізація гнучкості менеджменту, яка повинна бути присутня в ефективній системі менеджменту.

Отже, динамічність середовища у поєднанні з ефективним менеджментом формують додаткові конкурентні переваги та розглядаються як чинник зростання вартості підприємства.

Характеризуючи інвестиційну діяльність з боку економічного аналізу, то вона представляє собою систему показників, за якою її ж і оцінюють. За допомогою цієї системи показників ми оцінюємо ефективність вкладення інвестицій для інвестора, вплив їх на навколишнє середовище, та розвиток соціальної сфери, зайнятість населення та інші ефекти від вкладення інвестицій [7].

Висновки. Отже, з вищерозглянутого, можна зробити висновок, що, під управлінням інвестиційною діяльністю слід розуміти організовану діяльність, що здійснюється в реально існуючих у країні умовах господарювання за допомогою практичних дій суб'єктів інвестиційної діяльності, функцій яких полягають у цілеспрямованому процесі знаходження необхідної кількості інвестиційних ресурсів, розробці і впровадженні поетапної інвестиційної програми та забезпеченні ефективної її реалізації з метою отримання прибутку. У процесі інвестиційної діяльності підприємство не тільки залучає інвестиційні ресурси, але і вирішує завдання з їх розміщення, здійснюючи вибір інвестиційних проектів. Управлінські дії менеджменту підприємства повинні бути спрямовані на раціональне використання наявних інвестиційних ресурсів і досягнення економічного успіху, що може виявлятися у їх стійкому економічному розвитку.

Список використаної літератури

1. Гордієнко П. Л. Стратегічний аналіз: навч. посібник. Київ: Алерта, 2016. 404с.
2. Михайлов В., Прилипко Ю., Бірюченко В. Фінансовий стан підприємств (Аналіз деяких методичних питань). Ринок цінних паперів. *Вісник Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку*. 2014. Вип.5. С.31-39.
3. Пересада. А. А. Управління інвестиційним процесом. Київ: Лібра, 2012. 472 с.
4. Ястремська О. М. Моделювання оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств в умовах трансформації економіки. *Проблеми науки*. 2005. Вип.11. С.20-28.
5. Ачкасов А. І. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: Конспект лекцій .А. І. Ачкасов, Т. А. Пушкар, В. Г. Федорова. Харків: ХНАМГ, 2010. 89с.
6. Berg, H. van den Investing in farmers – the impacts of Farmer Field Schools in relation to Integrated Pest Management. Berg, H. van den, Jiggins, J. *World Development (Oxford)*, 2007. Vol. 35. No. 4. pp. 663-686.
7. Modigliani F. The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment. Modigliani F. & Miller M.H. *American Economic Review*. 1958. Vol. 48. pp. 261-297.

REFERENCES

1. Hordiyenko, P. L. (2016) *Stratehichnyy analiz [Strategic analysis]*. Kiev: Alerta.
2. Mykhaylov, V., Prylypko, YU., Biryuchenko, V. (2014) *Finansovyy stan pidpryyemstv (Analiz deyakykh metodychnykh pytan) [Financial status of enterprises (Analysis of some methodological issues)]*. *Rynok tsinnykh paperiv. Visnyk Derzhavnoyi komisiyi z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku*, (5), 31-39.

3. Peresada, A. A (2012) *Upravlinnya investytsiynym protsesom*. [Management of the investment process]. Kiev: Libra.
4. Yastremska O. M. (2005) *Modelyuvannya otsinky investytsiynoyi pryvablyvosti promyslovykh pidpryyemstv v umovakh transformatsiyi ekonomiky* [Modeling of estimation of investment attractiveness of industrial enterprises in the conditions of transformation of economy]. *Problemy nauky*, (11), 20-28.
5. Achkasov, A. I. (2010) *Potentsial pidpryyemstva: formuvannya ta otsinyuvannya* [Enterprise Potential: Formation and Evaluation]. Kharkiv: KHNAMH.
6. Berg, H. van den and Jiggins, J. (2007). Investing in farmers – the impacts of Farmer Field Schools in relation to Integrated Pest Management. *World Development (Oxford)*, (35(4)), 663-686.
7. Modigliani, F. and Miller, M.H. (1958). The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment. *American Economic Review* (48), 261-297.

ПИСКОВЕЦ ОЛЬГА ВИКТОРОВНА. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ НА ПРЕДПРИЯТИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ. Рассмотрены современные подходы к трактовке инвестиционного менеджмента. Проанализированы основные задачи процесса инвестирования. Исследованы особенности и цели управления инвестиционной деятельностью на предприятии. Определено, что на процесс управления инвестиционной деятельностью влияют факторы внутренней и внешней среды. В статье рассмотрены оценка эффективности инвестиционных проектов.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная деятельность предприятия, инвестиционный менеджмент, управление инвестициями, инвестиционный процесс, инвестиционные ресурсы.

PISKOVETS OLGA. THEORETICAL ASPECTS OF MANAGEMENT OF INVESTMENT ACTIVITIES AT ENTERPRISE IN MODERN CONDITIONS. Modern approaches to the interpretation of investment management are considered. The main tasks of the investment process are analyzed. The features and purpose of investment management at the enterprise are investigated. It is determined that the process of managing investment activity is influenced by factors of internal and external environment. The article considers the evaluation of the effectiveness of investment projects.

Key words: investments, investment activity of the enterprise, investment management, investment management, investment process, investment resources.